

Alþingi
Umhverfis- og samgöngunefnd
v. Austurvöll
150 Reykjavík
umsagnir@althingi.is

Reykjavík, 8. október 2025

Efni: Umsögn Samorku um tillögu til þingsályktunar um framkvæmdaáætlun náttúruminjaschrár fyrir árin 2025 – 2029, þingskjal 102 – 102. mál

Samorka, samtök orku- og veitufyrirtækja, hafa kynnt sér framlagða tillögu til þingsályktunar um framkvæmdaáætlun náttúruminjaschrár fyrir árin 2025–2029. Samorka fagnar þeirri áherslu sem fram kemur í tillögunni um að tryggja vernd þeirra svæða sem hafa sérstakt náttúruverndargildi og stuðla þannig að viðhaldi líffræðilegrar fjölbreytni og sjálfbærri nýtingu náttúru landsins.

Samtökin leggja þó áherslu á að við undirbúning og framkvæmd friðlýsinga verði jafnframt tryggt að starfsemi sem byggir á nýtingu endurnýjanlegra auðlinda – svo sem orkuvinnsla og hitaveita – geti haldið áfram að þróast og dafna í sátt við náttúruna. Þannig verði verndun og nýting samræmd með markvissum hætti og í samræmi við meginmarkmið laga um náttúruvernd nr. 60/2013 um sjálfbæra nýtingu auðlinda.

Samorka bendir á að Ísland hefur tekið á sig alþjóðlegar skuldbindingar um verndun líffræðilegrar fjölbreytni, en einnig um orkuskipti og kolefnishlutleysi. Þessar skyldur verða að vera í samræmi hvor við aðra. Við friðlýsingu eða friðun svæða þarf því að gæta þess að ákvarðanir leiði ekki til þess að möguleikar til sjálfbærrar orkuvinnslu verði skertir.

Samorka tekur undir það sjónarmið sem kemur fram í umsögn Landsvirkjunar að friðlýsingarskilmálar nýrra svæða verði að taka mið af starfsemi sem þegar er til staðar og að tryggt verði að mótvægisáðgerðir, viðhald og vöktun sem nauðsynleg eru fyrir rekstur orkumannvirkja verði ekki takmörkuð. Þá er mikilvægt, í samræmi við sjónarmið Orkuveitunnar, að þar sem virkjanasvæði og nýtingarleyfi liggja að eða skarast við fyrirhuguð verndarsvæði verði unnið að því að skilgreina mörk og skilmála þannig að bæði náttúruvernd og orkunýting geti farið saman.

Reynslan hér á landi sýnir að friðlýst svæði og orkunýting geta vel farið saman. Samorka tekur undir þau sjónarmið sem fram koma í umsögnum orkufyrirtækja að leggja þurfi áherslu á traust, samvinnu og raunhæfa nálgun þegar kemur að verndarákvörðunum sem ná til starfandi eða fyrirhugaðra nýtingarsvæða.

Samorka leggur áherslu á að undirbúningur og ákvörðun um friðlýsingu fari fram í nánú samráði við þá aðila sem nýta auðlindir landsins, s.s. orku- og veitufyrirtæki, sveitarfélög og landeigendur.

Samorka styður megintilgang framkvæmdaáætlunar náttúruminjasráðs. Samtökin leggja áherslu á að ákvarðanir séu teknar á faglegum grunni, í víðtæku samráði og með tilliti til þess að nýting orkuauðlinda sé sjálfbær og samfélagslega hagkvæm. Jafnvægi milli verndar og nýtingar er forsenda þess að hægt sé að byggja upp orkukerfi framtíðarinnar, tryggja orkuöryggi og standa við loftslagsmarkmið Íslands, samhliða því að náttúra landsins njóti virðingar og verndar.

Samorka vísar einnig til umsagna aðildarfyrirtækja sinna um málið og tekur undir þær áherslur sem þar birtast.

Samorka þakkar fyrir tækifærið til að veita umsögn um málið og lýsir yfir vilja til að mæta til fundar við umhverfis- og samgöngunefnd og ræða þau sjónarmið sem hér koma fram og svara spurningum nefndarmanna.

Virðingarfyllst, f.h. Samorku

Katrín Helga Hallgrímsdóttir, lögfræðingur